

ผู้มีส่วนร่วม ?*

สมชัย บวรกิตติ†

ได้รับคำถามบ่อยว่า บทความของข้าพเจ้ามีผู้มีส่วนร่วมเกือบทุกบทความและมักมีหลายคน. เรื่องนี้ได้เคยตอบให้ทราบเหตุผลหลายครั้งแล้ว วันนี้ขอถือโอกาสนำข้อคิดเห็นที่น่าสนใจจากบทความเรื่อง “ผู้มีส่วนร่วม” ของศาสตราจารย์ นายแพทย์ภูเก็ต วาจันนท์^(๑) ที่ท่านรวบรวมจากประสบการณ์ พร้อมกันนี้จะได้อธิบายย่ำถึงเหตุผลส่วนตัวของข้าพเจ้าอีกครั้ง.

คุณหมอภูเก็ต วาจันนท์ เป็นอัจฉริยะบุคคลนักวิพากษ์วิจารณ์บทความ ที่มีฝีปากคมคาย. ข้าพเจ้าเองก็เคยถูกท่านวิพากษ์หลายครั้ง แต่ถือว่าเนื่องจากต่างคนมีประณิธานและมุมมองเชิงปรัชญาแตกต่างกัน แม้โดยแท้จริง สถิติปัญญาของผู้เขียนยังห่างไกลจากของท่านมาก. “ผู้มีส่วนร่วม” ของคุณหมอภูเก็ตอาจสรุปได้ว่ามี ๒ ประเภท คือ *ผู้มีส่วนร่วมแท้* กับ *ผู้มีส่วนร่วมสมทบ*. ผู้มีส่วนร่วมแท้ได้แก่นักวิชาการที่มีบทบาทร่วมในการผลิตผลงานนั้นๆ อย่างจริงจัง ซึ่งท่านกล่าวว่าเป็นการยากที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน (ข้าพเจ้าขอเสนอว่าผู้มีส่วนร่วมแท้ มีผลการทำงานในสัดส่วนใกล้เคียงกับ “ผู้มีส่วนร่วมชื่อต้น” หรือ “ผู้มีส่วนหลัก”). สำหรับผู้มีส่วนร่วมสมทบนั้น คุณหมอภูเก็ตได้เสนอให้เป็น (๑) *ผู้มีส่วนร่วม ‘บาร์มี’* เป็นประเภทที่เป็นคนสำคัญมีชื่อเป็นที่ยอมรับนับถือในวิชาการแขนงนั้น เมื่อนำเข้ามาช่วยได้ช่วยเป็นเครื่องประกัน

คุณภาพให้แก่บทความเรื่องนั้น, (๒) *ผู้มีส่วนร่วม ‘เอาใจ’* เช่น หัวหน้าหน่วยงาน, (๓) *ผู้มีส่วนร่วมประเภท ‘แบ่งกันกิน’* เป็นพันธะให้กันและกัน, (๔) *ผู้มีส่วนร่วม ‘ขอส่วนบุญ’* ที่ออกปากขอมีชื่อร่วม ต้องให้ด้วยความเกรงใจหรือจำยอม, (๕) *ผู้มีส่วนร่วม ‘แบ่งส่วนบุญ’* ให้ด้วยน้ำใจเพื่อแม่แก่ผู้ที่มีความสะดวก ฯลฯ แทนที่จะใส่ชื่อไว้ในกิตติกรรมประกาศ, และ (๖) *ผู้มีส่วนร่วม ‘ด้วยเสนาหา’* ใส่ชื่อผู้ใกล้ชิด หรือสามี ภรรยา บุตร. คุณหมอมหาภูเก็ต ให้ข้อเสนอว่า *ผู้มีส่วนร่วมสมควรมีศักดิ์และความหมายแบบผู้มีส่วนร่วมแท้เท่านั้น.*

ในฐานะที่ข้าพเจ้ามีบทความที่มักมีผู้มีส่วนร่วม ต้องขอเรียนว่าเป็นเพราะนิสัยไม่ต้องการเอาเปรียบผู้ร่วมงาน แต่บางครั้งก็ต้องใส่เพื่อประโยชน์แบบ “ผู้มีส่วนร่วมบาร์มี” เพราะได้เขียนบทความที่นอกเหนือฐานภูมิของตน และต้องสารภาพด้วยว่าเคยใส่ชื่อผู้มีส่วนร่วมประเภท ‘เอาใจ’, ‘แบ่งกันกิน’, ‘ขอส่วนบุญ’, ‘แบ่งส่วนบุญ’ และ ‘ด้วยเสนาหา’ เหมือนกัน.

เอกสารอ้างอิง

๑. ภูเก็ต วาจันนท์. ผู้มีส่วนร่วม. สารศิริราช ๒๕๑๕;๒๔:๑๓๖๐-๔.

*ศาสตราจารย์ นายแพทย์สัญญา สุขพนิชันท์ ได้กรุณามอบสำเนาบทความเอกสารอ้างอิงของศาสตราจารย์ นายแพทย์ภูเก็ต วาจันนท์ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเรียบเรียงบทความนี้

† สำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน